

Robert Bonet:
Caure en la temptació

Dossier Lesbianes:
Sortir de la taquilla

Lluís Pasqual:
Un home sense banderes

sumari

- 03 EDITEM
- 04 LA PRIMERA BANDERA GAI D'UN HOME SENSE BANDERES
Entrevista amb Lluís Pasqual
- 08 SORTIM? GUIA DE L'AMBIENT AL CAMP DE TARRAGONA
- 11 CAURE EN LA TEMPTACIÓ
Entrevista amb Robert Bonet
- 15 DOSSIER LESBIANES: SORTIR DE LA TAQUILLA

COLORS és una revista editada per:

H₂O, col·lectiu de lesbianes, gais, transsexuals i
bisexuals del Camp de Tarragona

Redacció:

c/Eduard Toda, 12 baixos
43205 Reus
colors@h2oweb.org
www.h2o.cat

Direcció:

Jordi Monner i Faura

Equip de redacció:

Àrea de comunicació del col·lectiu H₂O

Han col·laborat en aquest número:

Elena Bolaños, Humbert Burcet, Ma. Àngels Colomina,
Aureli Fernández, Paco González, Sandra Marcos, Xavier
Nogúes, Jordi Soto, *periodista d'armaris*

Fotografia:

Jaume Altadill, Fidell Givanildon, Saray Martínez

Diseny, edició i maquetació:

Francesco Maccaglia
fran.adv@gmail.com

Dipòsit legal:

xxxxxxxxxx

Impressió:

Arts Gràfiques Saragossa - Cambrils

Aquest número ha estat editat amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social i Ciutadania
**Programa per al col·lectiu gai,
lesbià i transsexual**

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

Prohibida la reproducció total o parcial dels articles d'a-
questa revista sense autorització expressa de COLORS.

COLORS no es fa responsable de les opinions expressa-
des pels seus col·laboradors i col·laboradores als articles
i reportatges.

COLORS és una revista gratuïta
Número 2, maig de 2008

Vull rebre la revista COLORS a casa

Vull rebre informació sobre les activitats del col·lectiu H₂O de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals del
Camp de Tarragona

A través del correu electrònic Per telèfon

Nom i cognoms _____ Edat _____

Població _____ E-mail _____ Telèfon _____

Retalla i envia aquesta butlleta a: H₂O, annex del Centre Cívic Carrilet, c/Eduard Toda, 12 baixos,
43205 Reus o bé dóna-la en mà a qualsevol persona del col·lectiu H₂O

Misoginia i masclisme

Fa unes setmanes, la cadena COPE acomiadava a una periodista poc després de que aquesta es casés amb una altra dona, tot i existir una resolució judicial que obligava a l'emissora a readmetre-la. Uns dies després llegíem a la premsa que una adolescent d'un institut de Sabadell havia rebut agressions de companyes de classe pel fet de ser lesbiana. La noia va acabar canviant d'escola.

No cal ser molt llarg de mires per veure que ens trobem davant de dos casos d'homofòbia, més concretament, de lesbofòbia. Hi ha hagut qui no ha suportat que aquestes dues dones agredides intentessin exercir una cosa tan elemental com és el dret al propi cos. I això és especialment greu en el segon cas, doncs les agressores eren noies joves, pel què caldria veure quin tipus de d'educació estan rebent dels seus pares.

Son dos casos, però en darrer mesos n'hi ha hagut molts més. Ara bé, també som moltes les persones que estem cansades de veure comportaments masclistes i misògins, sempre denigrants per les dones lesbianes.

A COLORS creiem en el dret al propi cos i en el respecte a la identitat de cadascú. I volem ajudar a la normalització i visibilització de les lesbianes de la millor manera que sabem: amb la paraula escrita. Per això, aquest segon número de la revista inclou un ampli dossier sobre lesbianisme on es parla de la realitat de les dones homosexuals al Camp de Tarragona, una realitat alguns cops tan complicada que una de les protagonistes dels reportatges ens ha demanat que mantinguem el seu anonimat per evitar-li problemes amb la família i a la feina.

Mentre hi hagi dones lesbianes que es vegin obligades a amagar la seva condició per por a la reacció del seu entorn, mentre una sola d'elles sigui agredida, ningú es pot quedar indiferent. Ja és hora de que tots, tant heterosexuals com homosexuals, visquem el lesbianisme amb absoluta normalitat.

Precisament, el que no es normal, el que mai hauria de ser normal, son la misoginia i el masclisme d'aquells personatges sinistres que encara no entenen com dues dones poden estimar-se, passar's-ho bé i ser felices sense un bon penis que, suposadament, les protegeixi, les alimenti i les faci sentir realitzades com a dones.

Com creu Lluís Pasqual que s'ha de viure això de sortir de l'armari? És important la visibilitat gai?

Mai m'ha semblat que fos una cosa per fer-ne bandera, però tampoc que fos motiu per amagar-ho un cop passat el xarmpió de l'adolescència. En general, si en algun moment he de sortir a la palestra i la meva aportació pot ser útil, surto i ja està. Però, per damunt de tot, crec que forma part de la vida privada d'un mateix. La veritat és que per a mi, per sort, la orientació sexual no ha estat mai motiu d'angoixa ni m'ha portat greus problemes. Aquest tema es pot viure de manera natural o d'una manera dramàtica. La realitat no és la mateixa per un noi de divuit anys que se'n va a Barcelona i descobreix un món de llibertats que per un altre de la mateixa edat que viu en un poble de tres-cents habitants perdut a la muntanya i que només té Internet a l'hora de relacionar-se amb altres homosexuals.

La primera bandera gai d'un home sense banderes

Entrevista amb Lluís Pasqual

"Amb la llei del matrimoni homosexual, he trobat gent suposadament molt tolerant i d'esquerres que m'ha dit: 'Home, potser no calia anar tan lluny'. Ja ho veus, si no és a hòsties no s'avança". Així de contundent s'expressa el director de teatre Lluís Pasqual a una entrevista amb COLORS on repassa la seva visió sobre l'homosexualitat, i parla de teatre i de la vinculació que té amb Reus, on hi va néixer l'any 1951.

Quan es va adonar que era gai?

Jo crec que en el fons un ho sap de sempre, però com és una qüestió una mica vaga, és difícil establir un moment concret. A més mentre estava a Reus, havia sortit amb alguna noia.

I com va fer el seu particular procés de visibilitat ?

Un crític va escriure que la primera vegada que la bandera gai va sortir a una televisió pública va ser un dia de finals dels anys setanta, quan em van fer una entrevista, perquè la portava impresa a la camiseteta. Alguns amics que van veure el programa em van comentar que havia estat molt atrevit per anar amb aquella samarreta. Uns anys més tard, la Júlia Otero estava buscant algú que respongués la següent pregunta: "Vostè ha tingut relacions sexuals amb seropositius?" i em va cridar per si volia participar-hi. Li vaig dir que sí. Era un moment en què es demonitza-

va als seropositius i als malalts de la sida. Vaig anar al programa a dir que es podien tenir relacions sexuals amb una persona infectada prenent precaucions, que jo les havia tingut i que em trobava molt bé de salut.

Des de la Transició fins ara, s'ha avançat molt en els drets dels homosexuals. La llei de matrimonis ha sigut l'avenç definitiu?

Durant la meua etapa a l'Institut del Teatre, un any, durant el carnaval, vam sortir al carrer i les noies es van disfressar de nois i els nois, de noies; aquella nit vam acabar a la comissaria de la Via Laietana de Barcelona amb una fitxa on s'indicava que érem "homosexuals". Avui, per sort, això sona a aberració. El Govern Zapatero, sigui pels motius que sigui, ha dignificat molts tipus de relacions. Pensa que amb la llei del matrimoni homosexual, he trobat gent suposadament molt tolerant i d'esquerres que m'ha dit: "Home, potser no calia anar tan lluny". Ja ho veus, si no és a hòsties no s'avança. Vaig ser conscient que aquest projecte podia significar una provocació per un sector de la societat, però també sabia que si no es portava a terme no s'avançaria.

Quins són els seus vincles amb Reus?

En realitat no estic vinculat enlloc. Sempre dic que el que més tinc són maletes, i de totes mides. Teòricament jo visc a Barcelona, però aquest any em passaré vuit mesos fora de casa. Malgrat això, Reus és el lloc de la memòria personal. Hi tinc molts amics i la meua família, amb la que he tingut sempre una relació excel·lent. De vegades em passo mesos sense veure a l'escriptor Ramon Gomis a Barcelona i, en canvi, me'l trobo a Reus.

Ha canviat molt la ciutat en els darrers anys?

La Reus que recordo de petit era una ciutat lletja i trista. El més normal era agafar el carrilet i anar cap al mar, a Salou. Ara, Reus ha deixat de ser lletja i s'ha convertit en una ciutat més amable, més oberta, menys negra, més normal, on hi pots passejar.

Fem un repàs a la seva trajectòria professional. El 1968, amb només disset anys, ja dirigia el primer espectacle amb el grup La Tartana de Reus. En aquell moment ja tenia clar que volia dedicar-se professionalment al teatre?

El teatre m'agradava molt, però La Tartana va ser més un substitut de l'activitat política que el franquisme no ens permetia realitzar que un teatre en sí mateix, o més aviat una barreja d'ambdues coses alhora. Per a mi, quan tenia disset o divuit anys, fer teatre va ser una excusa ideal per parlar de tot amb els companys a través d'una obra i, a més, intentar arreglar el món sencer. La Tartana era com tots els grups independents del moment, una escola d'autoformentació que fèiem funcionar per pura intuïció; va ser un experiment completament autodidacta. Després, quan vaig anar a Barcelona a estudiar, va començar una etapa de formació de la mà de persones com Albert Boadella a l'escola Estudis Nous, d'on van sortir noms com el Joan Font, l'Anna Lizarán o la Ma. Aurèlia Capmany. I poc després ja vaig entrar a l'Institut del Teatre.

I el 1976 s'embarca en l'aventura del Teatre Lliure, del que n'és fundador i primer director.

Si, però el 1972 ja havia muntat La Setmana Tràgica a l'Escola de Sants, un espectacle que havia de durar tres dies i que es va perllongar tot un any. Després de la mort de Franco l'any 1975 tothom tenia ganes de fer coses i uns quants, entre els que estaven el Soldevila i el Fabià Puigcerver, vam decidir ajuntar-nos, agafar aquell teatre i lligar-nos la manta al cap. Però això no té cap mèrit especial perquè en aquell moment tothom tenia ganes de fer moltes coses.

El 1983 inicia una etapa més institucional amb la direcció del Centro Dramático Nacional, a Madrid, i després, el 1990, del Teatre d'Europa, al Theatre de l'Odeon de París.

Quan vaig arribar a Madrid, els socialistes havien assolit el poder i Javier Solana va començar a donar

consistència al ministeri de Cultura. Per primer cop, l'Administració es va començar a prendre seriosament a la gent del teatre i, entre altres coses, va iniciar la restauració de teatres amb pressupost dels ministeris de Cultura i de Foment. Era un moment en què els polítics eren novells i això era molt atractiu, ja que encara no tenien els tics de la professionalització de la política. A París també es va donar una circumstància política molt positiva, perquè en aquell moment la gent encara creia en Europa. Era un moment efervescent i vaig tornar a tenir un interlocutor que sabia de què parlava, el ministre de Cultura francès Jacques Lange. El Teatre d'Europa em va permetre treballar amb actors de moltes nacionalitats i d'escoles molt diferents.

Després comença una etapa més independent, amb un interval de tres anys com a director del teatre Arriaga de Bilbao.

A l'Arriaga m'ho vaig passar molt bé. És un teatre municipal i em venia molt de gust fer una feina de producció teatral pura i dura, que és el que em van demanar que fes, ja que els teatres municipals són cases de cultura a les que tant hi van a parar el ballet d'una acadèmia de nenes com la banda municipal o una setmana de cinema gai.

I la passada temporada s'implica en el projecte del CAER amb la posada en escena de *Mòbil*.

Quan el CAER (Centre d'Arts Escèniques de Reus) estava en període de formació, el seu director, Ferran Madico, em va demanar que fes alguna cosa i jo li vaig dir que volia muntar una obra contemporània. Em van passar el text del Sergi Belbel *Mòbil* i en una tarda vaig decidir tirar-lo endavant. Els centres de producció com el CAER són molt interessants, perquè disminueixen la pressió que els professionals pateixen a Barcelona.

Molts nois i noies homosexuals, quan s'acosta el cap de setmana, es desplacen a Barcelona per visitar locals d'ambient (freqüentats per lesbianes, gais, transsexuals i/o bisexuals) amb la idea de conèixer gent i sentir-se còmodes. Troben a faltar bars i discoteques d'aquestes característiques a Reus, Salou o Tarragona. I el cas és que n'hi ha; no són locals estrictament d'ambient, però sí on les persones LGTB s'hi senten bé. Aquest reportatge mostra l'oferta dels punts de trobada que tenim més a prop.

per Humbert Burcet

Avui, al Camp de Tarragona es produeix una paradoxa; en una època en què hi ha una obertura de ment més gran respecte al col·lectiu LGTB, l'oferta de locals que són punts de trobada específics tendeixen a reduir-se. Això pot semblar positiu a aquells que creuen que l'existència de locals únicament per al públic homosexual pot potenciar la creació de *ghettos*, la qual cosa pot ser incompatible amb la normalització i la visibilitat plena. Però per molts altres és un inconvenient, ja que se senten millor sabent que van a un lloc on no han de preocupar-se per prejudicis o mirades de desaprovació. A més, a l'hora de conèixer gent i relacionar-se és més fàcil anar a un lloc on la majoria entengui.

Salou

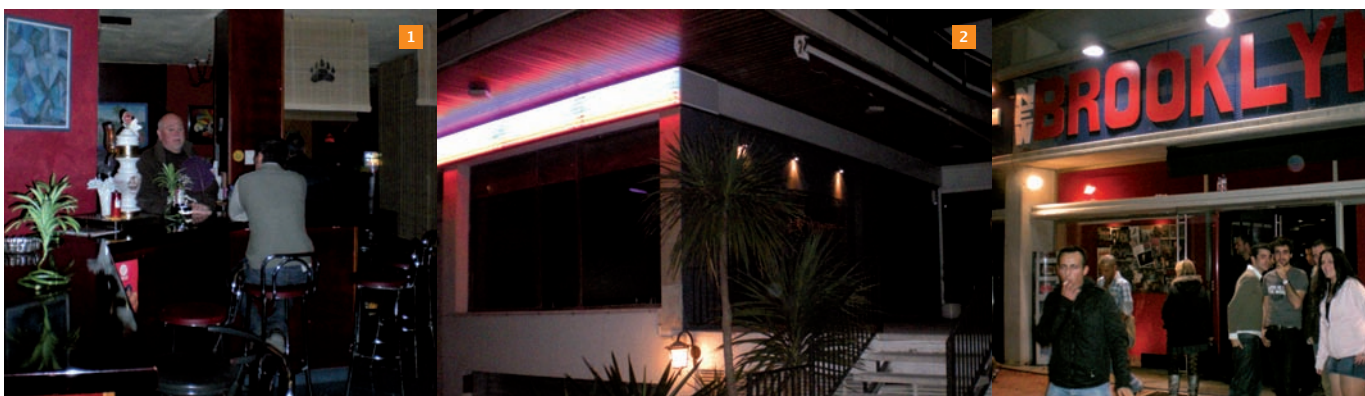
L'oferta de bars amb públic LGTB més vistosa ha estat tradicionalment a Salou. Fins fa ben poc hi havia una gran varietat de pubs musicals que es podrien adscriure als anomenats locals d'ambient, però avui només hi ha dos locals al carrer Brussel·les, l'*Adeene* i el *+25*. *Adeene* va obrir ara fa vuit anys i és l'únic que s'ha mantingut obert després que els seus propietaris tanquessin *O Cafè* i

Art Gallery, una cafeteria i una discoteca que hi havia al costat. L'*Adeene* (foto 1) ha estat reformat recentment, guanyant l'espai que abans ocupava la taula de billar, i ara compta amb tres barres i una terrassa que a l'estiu és plena de veïns i turistes. Amb els seus neons de colors ja indica de lluny que es tracta d'un local d'ambient.

Al costat de l'*Adeene* està el *+25* (foto 2), un local que ja té més de vint-i-cinc anys d'història, tot i haver tingut altres noms. Està gestionat per en Joa, que coneix perfectament com ha evolucionat la zona d'ambient salouenca els últims anys. El Joan creu que avui el públic LGTB estranger troba més atractives les ofertes de Sitges o Barcelona. El bar està ambientat amb una estètica *bear* però és obert a tothom. Compta amb cuarto fosc i vídeo, una zona de barra i taules, i una bandera de l'arc de Sant Martí que dona la benvinguda.

Tarragona

Actualment, el local del port esportiu de Tarragona amb més èxit entre el públic homosexual és *New Brooklin* (foto 3), dirigit pel Christian i l'Iván, que es

Sortim?

L'ambient al Camp de Tarragona

mostren molt contents pel primer any de vida de l'espai. Els dissabtes són les nits més fortes, amb les barres plenes i els pòdiums amb espontanis incessants, i ara volen dinamitzar els dijous i els divendres amb festes temàtiques i universitàries. Els diumenges el local es transforma en un pub on es pot prendre una copa tranquil·la. Molt més moguts són els concursos de disfresses organitzats per Carnaval i Halloween, amb èxit entre la clientela jove.

Però no tot es concentra al port. A altres punts de la ciutat hi ha bars, cafeteries i restaurants *gay-friendly*, alguns d'ells fàcilment identificables per la bandera de l'arc de Sant Martí que tenen penjada a l'entrada. Es concentren a la plaça de la Font i al barri de la Part Alta, i són el *Melic*, el *Sentits*, *La Penya* i *El Candil* davant de l'Ajuntament, o *Nua* i *As Crochas* a la plaça del Fòrum. Qui busqui un ambient més alternatiu pot anar al pub *Trilogy*, al carrer Cervantes.

Reus

A la ciutat de Reus els locals són més del tipus cafeteria, bar i pub de primera copa. *Green Dog* (foto 4),

situat al barri antic, és el principal nom de referència. El Raül, el seu propietari, basc d'origen i *ganxet* d'adopció, va optar per un nom en anglès fàcil de recordar que no encasellés el local, i va aconseguir crear un espai amable i divertit. El local es distribueix en dues plantes ben diferenciades: a dalt l'ambient és tranquil, ideal per conversar amb calma, i a baix, després de creuar-se amb una moto, una màquina d'escriure antiga i una mòmia amb ulleres de sol, s'arriba a una sala amb bona música i diferents racons per seure. De forma esporàdica hi ha actuacions de *deejays* de prestigi o d'artistes que fan actuacions en directe. Properament s'ampliarà el local amb una sala on hi ha previst fer-hi concerts.

No gaire lluny està el *+ k amics cafè* (foto 5), que ja fa més d'un any va obrir a prop del Raval de Sant Pere, i poc a poc s'ha anat fent un lloc amb una clientela de totes les edats. Compta amb una rampa d'entrada per a discapacitats i regularment s'hi organitzen campionats de dards i de billar, i fins i tot alguna nit es fan sessions de *karaoke*. El divendres i els dissabtes per la nit, com es pot suposar, és quan hi

va més gent jove. El David dirigeix el local i s'encarrega de tematitzar-lo per les ocasions més sonades.

I el passat mes d'abril es va inaugurar al carrer de Sant Pere Apòstol, just darrere de les peixateries velles, *Diva's*. És un espai ampli i lluminós, encaixat dins el que s'anomena *lounge-café*, i el seu propietari, Rubén, el defineix com un local mixt. És l'únic local de Reus que ofereix una pipa d'aigua.

Cambrils

A Cambrils està el *Babylon Cafè*, no dirigit a un públic específicament LGTB però obertament *gay-friendly*. És, com quasi tots els locals citats en

aquestes pàgines, un espai on la gent d'ambient s'hi sent còmoda i es barreja amb assiduitat amb un públic heterosexual sense complexos.

Associacions LGTB

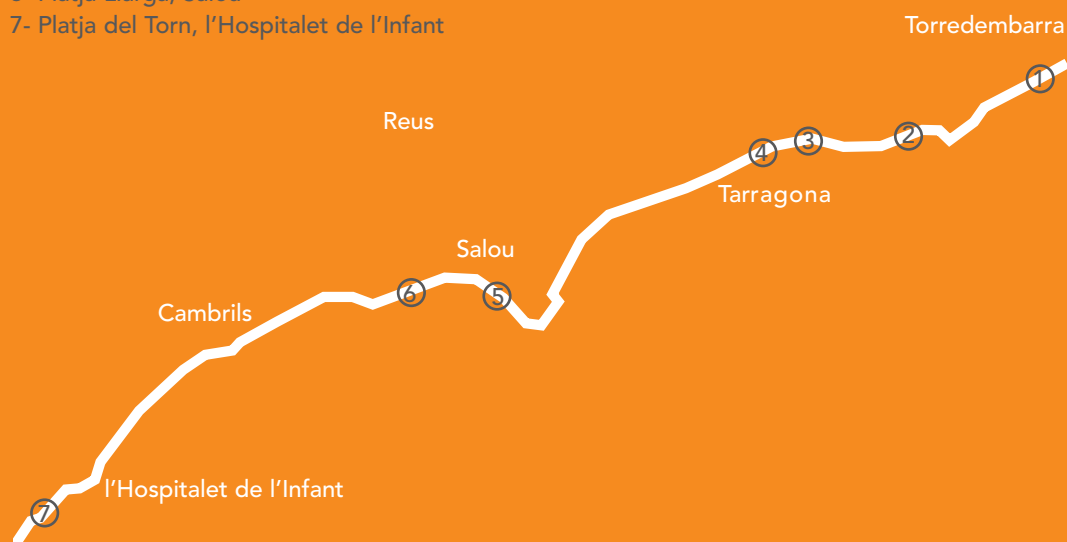
Una altra manera de conèixer persones LGTB és acostant-se al col·lectiu H₂O, que organitza activitats com conferències, concerts, festes, actes reivindicatius, excursions i un llarg etcètera sempre relacionades amb el món LGTB; tots els divendres a la tarda fa reunions obertes al local que té a l'annex del Centre Cívic El Carrilet, al carrer Eduard Toda, 12 de Reus. Per cert, aquest any 2008, el col·lectiu H₂O, editor de la revista COLORS, celebra el seu desè aniversari.

Platges de *cruising*

Les àrees de *cruising* són llocs públics on homes tenen sexe esporàdic i quasi sempre anònim. Platges, parcs, banys públics i centres comercials són els més típics. A continuació es citen les principals platges on es practica *cruising*.

- 1- Platja dels Muntanyans, Torredembarra
- 2- Platja de Waikiki, Tarragona
- 3- Cala Romana, Tarragona
- 4- Platja de la Savinosa, Tarragona
- 5- Platja dels Capellans, Salou
- 6- Platja Llarga, Salou
- 7- Platja del Torn, l'Hospitalet de l'Infant

Qui practiqui el *cruising* ha de tenir en compte que en tots aquests llocs s'ha d'extremar la vigilància perquè s'han donat casos de robatoris i d'agressions homòfobes. I com sempre, la passió del moment no pot fer oblidar que cal fer sexe segur i utilitzar el preservatiu.

Músic, compositor i militant homosexual, Robert Bonet és d'aquelles persones que exhalen vitalitat i desbor-den creativitat. Als 13 anys va com- posar la seva primera peça musical. Ha organitzat actes contra l'homofòbia als carrers de Reus i Tarragona, se l'ha escoltat a escenaris de grans teatres i petits pubs, i aquest mes de maig ha tret al carrer *Temptacions*, el seu primer treball discogràfic d'estudi, amb 11 peces compostades per ell. I només té 23 anys.

Caure en la temptació

Entrevista amb Robert Bonet

És sorprenent veure que avui en dia, quan el mercat discogràfic clàssic està deixant fora fins i tot els més grans artistes, el jove pianista i compositor Robert Bonet tregui el seu primer LP d'estudi. Ell és un reu- senc (tot i que nascut a Juneda) encara poc conegut pel gran públic, però amb nom propi tant als cercles musicals més respectats com a les organitzacions LGTB. Cal estar atents, perquè picarà fort.

A quina edat vas començar a tocar piano?

Quan tenia deu anys els meus pares em van matri- cular al Conservatori del Liceu de Reus i dos anys més tard vaig anar a l'Escola i Conservatori de Música de Reus.

I quan vas saber que eres homosexual?

Crec que des de sempre. No tinc una edat concre- ta per dir-te ja que, quan vaig descobrir la meva pròpia sexualitat, vaig saber que m'atreien més els nois que les noies.

per Paco González

fotografia: Jaume Altadill

+ info: www.robertbonet.com

www.myspace.com/robertbonetpiano

Tu composes música des de molt petit.

En una discussió a classe amb la meva professora, quan debatíem sobre la qualitat de les melodies d'algunes obres clàssiques, vaig tocar una peça musical que se'm va ocórrer en aquell moment per explicar-li una idea que no sabia expressar en paraules. Ella es va quedar sorpresa del que va escoltar i a partir d'aquell moment em va animar a continuar escrivint i treballant en la composició.

Quina és la primera peça que vas compondre?

Va ser una petita sardana per a piano que no va tenir més repercussió que l'àmbit de la classe on estudiava; però a partir d'aquí va sorgir *Un Instant*, que uns anys després es va convertir en el tema principal de la meva primera maqueta discogràfica.

En quin moment vas decidir dedicar-te professionalment a la música?

Quan vaig descobrir que les meves composicions agradaven i que els meus oients en demanaven més. Recordo amb orgull, i també amb una certa vanitat, una tarda en la que, en entrar al Conservatori per estudiar, vaig trobar dues alumnes més petites, d'uns cursos inferiors al meu, tocant *Un Instant*. Aquell dia, a més de regalar el meu ego, vaig posar-me l'objectiu d'aconseguir que la meua música l'escoltés el màxim nombre de persones possible.

Ara presentes *Temptacions*, el teu primer LP individual d'estudi. És un nom suggerent, no?

És que qualsevol compositor es mou en el món de les emocions i els sentiments, i per desgràcia, moltes persones consideren l'expressió d'aquestes emocions autèntiques temptacions. A més, un cop m'he llançat a fer el disc, ha estat una autèntica temptació poder treballar amb artistes nacionals de

la talla de Lua o Pablo Delgado. Sóc conscient que només tinc 23 anys, que estic començant i que hi he caigut de quatre potes.

Si obrim el disc, llegim un text amb un títol tant peculiar com "*De la Temptació al Pecat*".

El text de presentació de l'àlbum intenta explicar en quins sentiments m'he basat per compondre les 11 cançons que formen el disc. També inclou un fragment de la Bíblia i fa una crítica irònica del missatge que pretén difondre, convertint les temptacions en l'eix principal del disc, desvestint-les de l'etiqueta de cosa prohibida, fosca i depravada, en contra dels estereotips imposats per l'Església. En consonància amb el títol *Temptacions*, el meu equip i jo hem intentat plasmar aquesta idea no només a les cançons, sinó també al videoclip promocional i a l'estètica gràfica de l'àlbum, creant una atmosfera que ajudi a clarificar el missatge a l'oient.

És una de les temptacions "caure" en l'homosexualitat?

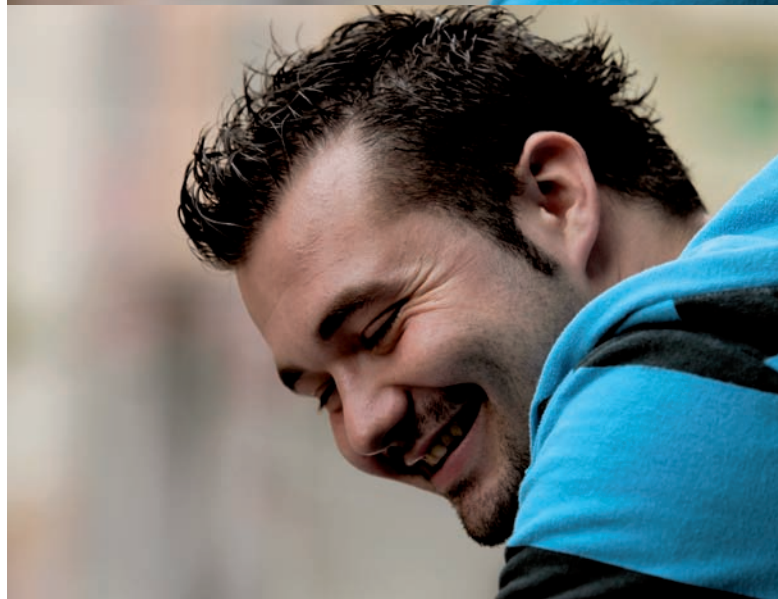
I tant! Com a gai que sóc, m'ha molestat sempre el missatge que ha pretès difondre l'Església catòlica, interpretant la Bíblia com ha volgut en favor seu, arribant a aconseguir que durant molts, moltíssims anys, l'homosexualitat fos considerada una malaltia o un comportament pertorbat que havia de ser tractada pels metges i psicòlegs. Per sort, actualment, amb l'excepció d'algun cardenal passat de rosca, ja no s'atreveixen a dir-ho, perquè tots sabem que es tracta d'una orientació sexual més; però recordem les campanyes homòfobes que es van posar en marxa quan es va discutir la llei del matrimoni homosexual. I d'això fa només tres anys.

I què cal fer perquè l'homosexualitat no torni a ser una temptació a superar?

Ja se sap que la millor manera de combatre una temptació és caure en ella! Ja, ja! Crec en la visibilitat. Estic segur que la millor eina per combatre l'homofòbia és que els gais i les lesbianes deixin d'amagar-se i es donin a conèixer, obligant a tothom a acceptar la seva orientació sexual com una cosa normal, no noticable.

Al videoclip *Temptacions* mostres aquest visibilitat tractant la temàtica del *cruising* (el contacte sexual esporàdic que es pot produir entre dos homes en llocs públics de manera anònima), cosa molt arriscada tenint en compte algunes opinions actuals respecte a aquesta pràctica.

Tant a l'estètica de la gira de concerts que farem aquest estiu com a la promoció i a la pàgina web ens hem basat en els set pecats capitals, i hem volgut dedicar el videoclip al pecat de la luxúria. El *cruising* va ser una pràctica molt utilitzada pels homosexuals durant la dictadura franquista com a mètode per practicar sexe a causa de la persecució policíaca i la pressió social. En l'actualitat, tot i que molts l'inclouen dins de la subcultura urbana gai, segueix practicant-se de manera regular. Amb el videoclip intento explicar que a les zones de *cruising* també hi pot haver amor; i també a tots els llocs on es practiquen relacions sexuals, com poden ser saunes, "cambres fosques" o *glory holes*. No oblidem que, encara que sigui un moment, molts cops gairebé un instant, la màgia especial de la mirada que neix quan dos homes s'atrauen no deixa de ser amor, si vols en minúscula i entre cometes, però amor. Sabem que pot durar segons, però la intensitat amb que es viu el fa digne i important. Al videoclip intento mostrar aquest especial tipus d'amor, un amor morbós, fugaç, furtiu i intens, que els protagonistes viuen com si d'una pel·lícula es tractés. No pretenc fer una apologia del *cruising*, sinó

explicar-ho com el que és, una pràctica normal, no perversa, una manera més de conèixer algú, que va néixer, almenys al nostre país, com una solució davant d'una repressió.

Presentes *Temptacions* després de publicar dues maquetes, un *maxisingle* i participar en un recopilatori nacional, *Siddharta: Spiritual Cafè*, que ha estat número sis en vendes, on has treballat com a pianista i compositor.

Després de gravar *Un Instant*, la meva primera maqueta, vaig voler donar una continuïtat a la meva obra i vaig intentar que se m'identifiqués com a pianista i compositor del gènere conegut com Nova Simplicitat. El pas següent va ser *Vine amb mi*, la segona maqueta, feta, a l'igual que la primera, amb un cert *amateurisme*. Però poc després van sorgir els primers contactes amb representants musicals i productores. Fruit d'això va néixer un *maxisingle* anomenat, precisament, *La Nova Simplicitat*. Després va venir *Siddharta: Spiritual Cafè*, la meva primera aparició en un recopilatori nacional, i a continuació, l'oportunitat d'editar el meu primer llarga durada d'estudi, *Temptacions*.

Dius que la música que composes i interpretes es pot nomenar com Nova Simplicitat. Què és?

En poques paraules, música clàssica mesclada amb música electrònica.

I per què aquest gènere musical?

Fa anys, un amic meu em va regalar un disc d'una tal Suzanne Ciani i quan el vaig escoltar, vaig tenir la sensació que era jo mateix qui tocava aquell piano; era sorprenent com s'assemblava al meu estil i vaig comprendre que, en realitat, jo componia aquest mateix tipus de música. En buscar informació sobre el gènere d'aquesta compositora, vaig descobrir que la meva música es podia definir dins d'aquest estil anomenat Nova Simplicitat.

I després de *Temptacions*, què?

Doncs més música. Si miro al futur de manera col·lectiva, desitjo un canvi en l'actitud que van agafant moltes persones. Noto que en els últims temps ha crescut la crispació a causa de la tensió política i social, i això ha implicat un grau de desconfiança molt poc sa. Avui en dia la gent no es saluda pel carrer, va a la seva i s'estén l'egoisme. Amb la meva música intento transmetre una calma, i amb la meva actitud, un retorn a certes actituds més humanes. Desitjo que la gent sigui feliç i que visqui cada moment de manera intensa. Espero que *Temptacions* serveixi per això, que la gent gaudeixi escoltant-lo. I espero tocar a molts escenaris i mostrar la meva música a la gent!

Sortir de la taquilla

Les lesbianes ténen més problemes de visibilitat que els gais. Això es pot comprobar observant la gran quantitat d'homes públics dels que se sap la seva homosexualitat i les poquíssimes dones famoses lesbianes que coneixem. Sortir de l'armari és sovint més difícil per a una dona que per a un home, i quan ho fa, acostuma a ser d'una manera més discreta. Sembla que, més que sortir de l'armari, les dones surtin d'una taquilla. Aquest dossier parla d'això, de dones, moltes d'elles del Camp de Tarragona, que han obert la seva taquilla.

NOTA: alguns dels noms de les persones d'aquest reportatge són inventats o canviats, ja que sovint la realitat és dura i moltes prefereixen mantenir l'anonimat.

Estar a fora, a mitges o a dins de l'armari

Hi ha lesbianes que viuen fora de l'armari, com la Mariona, l'Alba, l'Esther i la Riera. La Mariona (mestra de 27 anys) comenta que "els companys de feina són nous d'aquest any i ho saben tots des del principi". Aquest també és el cas de l'Alba (professora, té 39 anys), la Riera (50 anys, treball docent) i l'Esther (estudiant de 24 anys).

D'altres, com la Laura (35 anys i funcionària) i la Maite (45 anys, treballa com administrativa) han sortit de l'armari només per a les persones més properes. La Laura ho diu molt clar: "Ho saben els pares, la meva germana, els amics més propers i alguna companya de feina, no tots". I afegeix: "Els meus pares no s'ho acabaven de creure, però amb el temps han vist que era més important jo com a filla que no pas a qui estimés. Els amics i amigues que no ho van entendre van deixar de ser-ho". Per la seva part, la Cristina, l'Àlex, la Miau, i l'Anna només

Sortir de l'armari, és a dir, donar a conèixer la pròpia homosexualitat, no és una qüestió fàcil quan una persona viu a una ciutat mitjana o a un poble. El testimoni de deu lesbianes del Camp de Tarragona, que viuen a Tarragona, Reus, Valls, Montbrió del Camp, Cambrils, Torredembarra i Altafulla mostra una visió àmplia i diversa de com es viu aquesta realitat.

per *Periodista d'armaris*
 fotografia: Saray Martínez

Quan l'armari no està a una gran ciutat

han sortit de l'armari davant dels seus amics. Com diu la Cristina (21 anys, aviat reemprendrà els seus estudis universitaris): "Sóc fora de l'armari per a tothom, menys per als meus pares. Tots els meus amics i amigues ho saben i no he tingut cap problema amb ells. Sempre he pensat que el moment en que ho digui als meus pares serà quan els presenti a la meva parella formal. I no crec necessari explicar-ho a la feina".

L'Àlex (25 anys, estudia i treballa) comenta que "moltes vegades tinc por de la possible reacció de la gent i, si aquella persona o grup de persones em són agradables, fins que no hi ha un cert grau de confiança prefereixo temptejar el terreny i fer la meua. Així em trobo amb una part de la meua família, de la qual preveig un rebuig, i també, de manera sistemàtica, amb els companys de feina i estudis".

La Miau (20 anys, estudiant) comenta que "ho saben els amics, i no tinc problema a dir-ho si m'ho pregunten o surt el tema. Amb la meua família mai n'he

parlat, però tampoc m'han preguntat mai per cap noi o noia. Tot i això, si alguna vegada he volgut portar una noia a casa, ho he fet". Per la seva part, l'Anna (28 anys, administrativa) ho ha explicat només als familiars i amics més propers.

Com, quan i de quina manera s'obre la porta?

Fer el pas de sortir de l'armari pot ser una decisió molt pensada i premeditada o tot el contrari, forçada per la situació. A més, les coses solen ser més complicades si no es viu a una gran ciutat.

El fet de viure a un poble va dificultar la sortida de l'armari de l'Esther, qui no tenia prou clar si era bisexual o lesbiana: "Quan als setze anys vaig saber que m'agradaven les noies, en vaig trigar uns quatre o cinc en dir-ho a algunes amigues, les de més confiança. Quan ho vaig fer ja no podia més, necessitava desfogar-me amb algú. Aquella època jo pensava que era bisexual i no ho vaig viure com un

drama, tot i que preferia que ho sabés poca gent perquè al meu poble, com a tots, les notícies volen i em feia pànic que ho sabessin els meus pares". Més endavant es va adonar que era lesbiana i la seva sortida de l'armari va estar afavorida pel fet d'anar-se'n a estudiar a la ciutat. "Amb el temps, em vaig adonar que tirava més a ser lesbiana que bisexual, ja que m'enamorava només de noies, tot i que seguia estant amb nois. Als 23 anys, quan vaig estar per primer cop amb una noia, vaig saber realment què m'agradava i què volia. Quan vaig acceptar que era lesbiana, estava ja a la ciutat estudiant i veia els meus pares molt poc, ja que ells seguien al poble. Però sentia necessitat de dir-los-ho. Finalment els vaig deixar anar 'm'agraden les noies', aquesta va ser la meva frase".

Qui té la clau de l'armari?

No viure a una gran ciutat complica les coses, però cadascú té la clau del seu armari i pot fer-la girar quan vulgui. Segons la Cristina, el que importa és voler sortir de l'armari: "És cert que viure a una ciu-

tat petita, on coneixes i et coneix molta gent, condiciona la decisió de sortir o no de l'armari. Però el què realment et condiciona és el teu temor al què diran. Crec que amb aquesta por a sobre, realment és igual on visquis. El primer que has de fer és ser valenta i acceptar-te. Si tens por a dir obertament que t'agrada algú del teu sexe, et costarà tant en un lloc com en un altre".

La Maite considera que, abans que parlar amb els altres, cal dialogar amb una mateixa: "El primer armari del qual tenia que sortir era aquell on jo mateixa havia entrat. Millor dit, crec que, en comptes d'un armari, és com un arxiu on et fiquen quan neixes. Et diuen que ets nen o nena i ja et tenen arxivada i controlada; t'ensenyen des de ben petita el que esperen de tu, i tu t'ho creus, i si no compleixes les expectatives, et sens malament."

Però algunes vegades, encara que una té la clau del seu propi armari a la mà, algú altre disposa d'una clau mestra i obre la porta. A la Riera un dia li van obrir la porta del seu armari, de manera que, més que sortir, la van fer sortir. "Em van fer una pregunta

d'aquestes que no pots eludir, 'ets lesbiana?', sempre et veiem per Tarragona amb la mateixa dona' van interrogar-me". Recorda que va ser molt inesperat, però va funcionar bé: "Vaig contestar que sí, i la companya que m'ho va preguntar, com que no s'esperava tanta franquesa, es va quedar sense paraules i ho va acceptar".

Cadascuna marca el seu temps

La Cristina va anar aprofitant el fil de converses entre les amigues per deixar anar amb naturalitat la seva condició. "No vaig triar cap moment determinat, simplement, amb el pas dels dies, ja s'ho anaven ensumant, i jo cada cop anava llençant més coses a l'aire. Fins el dia que, en una conversa típica d'amors, va sortir el tema i vaig dir allò de 'bé, s'ha de provar tot, no?' sense cap premeditació". Així, la Cristina va sortir aviat de l'armari.

En canvi, l'Alba va trigar més temps a sortir de l'armari. Explica que "va ser un pas molt pensat per-

què el vaig fer força tard, fa uns tres anys". Ara en té 39. A més, observa que "vivint a una ciutat com Barcelona, segurament no hauria estat tant de temps dins de l'armari". Per una banda, es peneix de no haver donat aquest pas més aviat, però afegeix: "Cada persona té un camí que fa a a la seva pròpia velocitat i potser el meu moment de trencar amb moltes coses era aquell i no abans. Però, si hagués de donar consell a algú, li diria que surti de l'armari tan aviat com pugui".

En el cas de la Mariona, explicar-ho a la família va ser conseqüència d'una relació de parella que volia viure amb llibertat: "Amb la família potser hagués passat més temps en dir-ho, però tenia una parella estable, amb qui volia compartir moltes coses, i hauria estat molt difícil fer-ho amb tranquil·litat sense que ells ho sabessin. Volia entrar i sortir amb ella a qualsevol hora, quedar-me a casa seva, passar dies seguits amb ella sense passar per casa dels pares, gaudir de l'inici d'una relació preciosa".

Comentaris per a una lesbiana que es trobi tancada al seu armari

Miau (20 anys, estudiant)

"Som més de les que creiem, està clar. El més difícil és trobar-se i arriscar-se a conèixer gent. És complicat però un cop trobes una persona de confiança, et costa menys obrir-te a més cercles, juntament amb ella."

Cristina (21 anys, aviat reemprendrà els seus estudis universitaris)

"La vida és massa curta com per amargar-se per això. L'amor no té edat, fronteres ni sexe. Estima a qui vulguis. Si tots podem escollir quins pantalons volem, o si preferim jugar a futbol que llegir un llibre, també podem escollir amb qui volem viure i amb qui ser feliços."

Esther (24 anys, estudiant)

"Quan vaig sortir de l'armari vaig fer-ho per molts aspectes, no només pel tema de l'orientació sexual. Et sents tan lliure i et treus un pes de sobre tan enorme que agafes més seguretat."

Àlex (25 anys, treballa i estudia)

"Si se sent sola i es troba molt perduda, jo li recomanaria que s'acostés a una associació LGTB, on l'acolliran i li donaran suport i informació. En qualsevol cas, trobo que és important posar-se en contacte amb gent que sent com tu."

Mariona (27 anys, mestra)

"Que cadascú busqui la seva felicitat sense fer mal als altres."

Anna (28 anys, administrativa)

"Aprèn a estimar-te a tu mateixa i no et compliquis la vida, que ja és prou complicada."

Laura (35 anys, funcionària)

"Les lesbianes hauríem de tenir més confiança en nosaltres mateixes, deixar de banda aquest sentiment que hem defraudat a algú, pares, amics... Mai estimar una persona, sigui home o dona, ha de ser un fet desqualificador."

Alba (39 anys, professora)

"A una jove o dona lesbiana li diria que no prengui decisions precipitades, però que pensi un bon moment per sortir de l'armari i busqui la seva pròpia felicitat. No és tan difícil com sembla en un primer moment"

Maite (45 anys, administrativa)

"Es difícil ser lesbiana i encara més a una ciutat petita o un poble; però hem de fer dels inconvenients avantatges doncs ens coneixen des de petites: som filla, germana, amiga, companya d'estudis, de feina, veïna, contribuent, d'esquerreres, de dretes, creient o no... però per sobre de tot, som persones lliures."

Riera (50 anys, treball docent)

"La vida és molt plena i no val la pena perdre el temps en amagar tota la potencialitat que tenim. Sortir de l'armari és un acte de generositat amb tu, i amb el món."

Grinyols de porta. Obrir i tancar mil cops la porta de l'armari

La Maite ha tingut diverses maneres de dir que és lesbiana: "Intentes trobar el moment adient de sortir de l'armari, però algunes vegades no el trobes i ho fas d'una manera forçada. He hagut de sortir tantes vegades de l'armari que algunes no han sigut fàcils. Les he tingut de tota mena i amb segons quines persones no surto perquè no ho crec necessari". Per l'Àlex, "seria millor que aquest pas, que considero ridícul i innecessari, no s'hagués de donar mai perquè, de fet, no és surt de l'armari una sola vegada, sinó contínuament al llarg de la vida davant de les persones que ens importen i això és molt estressant". En canvi, l'Alba veu la cara més positiva: "Un cop comences a sortir de l'armari unes quantes vegades, cada cop és més fàcil i acaba sent divertit, penses 'a veure en quin moment li dic?' La vida es torna més fàcil i divertida, si no trobes cap problema familiar greu, és clar".

La Mariona indica que "cada sortida de l'armari té les seves coses, però una vegada et sents recolzada per la família, el dir-ho a la societat es fa més fàcil. També depèn del teu entorn i feina".

La claustrofòbia de la taquilla. Els pobles poden ser asfixiants

Les virtuts de viure a un poble, com són la calidesa, la familiaritat, la companyia o la seguretat que dóna el fet de conèixer a tothom, poden girar-se en contra per a una lesbiana. La Maite comenta: "Si no t'accepten, els avantatges es converteixen en inconvenients i tens que lluitar per demostrar que tu ets igual ara que abans que no ho sabien que eres lesbiana".

Com diu l'Alba, "el fet que tothom et conegui no és tan positiu com es pensa. De vegades la gent de poble creu que pot opinar de la vida dels altres, que et poden jutjar". L'Esther opina el mateix, i afegeix que "al els pobles, la mentalitat de la gent

Una lesbiana a un poble petit

és més tancada, veuen normal el que passa cada dia, i quan hi ha algun comportament diferent als altres el veuen anormal. En el cas de les lesbianes més, perquè encara som més difícils de veure que els gais”.

A les ciutats petites el panorama no millora gaire respecte als pobles. L'Àlex, que viu a Tarragona, comenta que “tots sabem que hi ha moltes noies i dones lesbianes, però la discreció impera, gairebé de manera exasperant, en una ciutat petita”. Tot i això, la Cristina afirma que el percentatge de noies lesbianes a una ciutat petita i a una mitjana és el mateix, i assegura que “és un tema que únicament podem canviar nosaltres”. A més, hi ha una manca d'espais d'oci i culturals per a lesbianes. L'Àlex comenta: “La majoria de la gent marxa a Barcelona per trobar tot allò que la nostra ciutat no ens ofereix, i unes d'aquestes coses són l'oci i l'anonimat”. La Laura coneix lesbianes i també gais que marxen a trobar aquests llocs d'oci fora del seu entorn geogràfic més proper.

Movem l'armari? Anar-se'n a viure a un altre lloc

Davant d'aquesta realitat, moltes lesbianes s'han plantejat d'anar-se'n a viure a un lloc més gran. És el que va fer l'Esther, que va marxar a la ciutat a estudiar la carrera i s'hi ha quedat a viure. L'Anna, degut a la feina, ha anat a viure a un altre lloc i comenta que “necessitava un canvi d'aires”. L'Àlex confessa que s'estima molt la seva ciutat, Tarragona, però creu que no s'hi pot viure com a lesbiana, per això conclou: “M'agradaria poder marxar a un altre lloc o ciutat que em permeti un ple desenvolupament com a persona i que garanteixi la meua integritat”.

Quan una persona decideix on viure per realitzar el seu projecte de futur i el seu desenvolupament social, econòmic i humà, ha de tenir en compte el municipi que tria, més concretament, la mida que aquest tingui.

En una ciutat vius en un anonimat que pots controlar, especialment en les teves relacions laborals, familiars i d'amistats. En canvi, en un municipi petit, tothom acaba coneixent-se.

A l'hora de parlar de la meua vivència personal, he de dir que el pas que vaig fer de la gran ciutat al poble petit va ser una aposta positiva, però no exempta de dificultats. Viure en un poble petit et fa tenir un contacte més proper amb els veïns, i aquí tot depèn del grau de tolerància i respecte que ens tinguem uns i altres. Així, el fet de que unes noves veïnes siguin lesbianes obre, no se sap per què, un debat intern a la comunitat i molts cops depèn de la coneixença que es tingui amb les noves vingudes el tenir un comportament o un altre.

Crec que l'adaptació és un procés que necessita el seu temps, doncs moltes vegades el que no es coneix fa por, i la població acollidora es veu en la necessitat de posicionar-se i prendre partit, tot i que això és entrar en l'àmbit privat i el dret de llibertat individual de cadascuna de les persones. Però la cosa va així, què hi farem!

L'actitud meua i de la meua parella va ser des d'un principi molt senzilla: viure la nostre vida segons la nostra manera de fer, res d'especial, és a dir, viure i deixar viure, sempre respectant als altres, fossin com fossin.

Això no va evitar, evidentment, que qui volia criticar, criticqués, de vegades sense tenir la més mínima relació amb nosaltres que li permetés fer-se una opinió objectiva; és a dir, hi ha hagut persones que actuaven aplicant aquella moral rànica preestablerta d'un suposat ordre correcte.

Quan ens vam incorporar a la vida social local i em vaig posar a treballar pel poble presentant-me per alcaldessa, aquestes poques persones van enfortir la seva postura intolerant amb els insults corresponents i altres accions i que no fa el cas mencionar.

Però al mateix temps, un veí, un bon dia al saludar-me, no se'n recordava del nom de la meua parella i com que no sabia què dir, si núvia, companya o dona, va deixar anar: “Com està la teva parenta?” Tema soluciona't de per vida, jo vaig passar a la seva mateixa categoria, doncs els dos teníem parenta.

Evidentment gràcies a “la parenta”, a la seva comprensió i tolerància, tot ha estat molt més fàcil i, sobretot, tranquil.

Isabel Sales
Coordinadora Territorial a la Demarcació
de Tarragona
Institut Català de les Dones

Des de l'Antiguitat fins al segle XIX es creia que sols existia un sexe i dos gèneres; el gènere masculí era el més valorat pel seu paper de generador de vida (l'home aportava la llavor, que dipositava al ventre de la dona, per la qual cosa el gènere d'aquesta era considerat de categoria inferior).

La teoria monista d'un sol sexe no fa ser descartada fins l'any 1820, quan es va descobrir l'òvul. A partir d'aleshores, els homes van començar a perdre el protagonisme en el procés reproductor i es va anar consolidant la idea que existeixen dos sexes ben diferenciats, tot i que al masculí se li atribueix un paper actiu i dominant, i al femení, un rol passiu, dòcil i dependent. Aquest model és el que diu com tenen que comportar-se dones i homes, quina és la pràctica sexual ideal i, evidentment, quina és l'orientació sexual suposadament correcta.

Un viatge estimulants

Amb aquest pesat llegat a les espatlles, la relació sexual entre dones sempre ha estat envoltada de misteri i ha generat curiositat, mites i estereotips. A més, moltes cultures, entre elles la nostra, han volgut que les dones visquessin amb repressió la seva sexualitat. Per això cal realitzar un viatge estimulants pel propi cos per conèixer-lo a fons i viure de forma enriquidora la sexualitat. Descobrir el potencial dels genitals, realitzar una autoexploració profunda, observar que la masturbació produeix plaer, potenciar les fantasies sexuals i gaudir l'orgasme de mil maneres diferents converteixen la sexualitat en una experiència plena i enriquidora. Totes les zones generoses en terminacions nervioses són fonamentals per a la sexualitat d'una dona: les parpelles, els llavis, el lòbul de les orelles, les mans, els peus, l'es-

Des de sempre les pràctiques sexuals entre dones han generat estereotips morbosos entre molts homes heterossexuals. Això, sumat a la invisibilitat en la qual han viscut les lesbianes durant molts anys, ha fet que es desconegui com és realment el sexe entre dones. Val la pena explorar el propi cos i descobrir que hi ha practiques sexuals específiques femenines, que el sexe és una forma de comunicació i que cadascuna escull amb qui i de quina forma es vol comunicar.

per Ma. Àngels Colomina i Elena Bolaños

fotografia: Saray Martínez

+ info: *Lesbofobia*, d'Olga Viñuales, Ed. Bellaterra

Kama-sutra lésbico, d'Alicia Gallotti, Ed. Martínez Roca

Manual de sexo lésbico, de Wendy Caster, Ed. Laertes

Sexe entre dones

quena, etc., són parts del propi cos i també formen part de la relació sexual. No cal dir que aquest descobriment, aquest gaudir del propi cos, es pot fer a soles o en companyia.

Les pràctiques sexuals entre dones poden ser molt variades i depenen de les preferències personals de cadascuna, així com de la complicitat que existeixi amb la parella. Les lesbianes ens toquem, abracem, besem, acaronem, masturbem, estímulen el clítoris, juguem, tenim fantasies, etc.

Pràctiques imaginatives

Molts cops s'oblida que el desig sexual comença al cap, a la nostra imaginació, a les nostres fantasies. Aquestes poden ser senzilles o complexes, però sempre persegueixen una intensa voluptuositat. I aquí val tot: persones conegudes, desconegudes,

anar canviant de pràctiques en funció de la situació, l'excitació, etc. Ja és hora que es diferenciïn les pràctiques dels rols i les orientacions sexuals.

Totes les joguines

Incloure objectes que facilitin el plaer i el goig més intens és tan antic com l'anar a peu. Molts van ser creats perquè la dona tingués plaer en solitari, però també enriqueixen els intercanvis en parella. Poden ser aromes, sabors i textures, i ajuden a fer reals les fantasies sexuals i a despertar sensacions en punts adormits o desconeguts del nostre cos, ja que eliminen inhibicions i complementen els estímuls que aconseguim amb la llengua i el tacte.

Algunes joguines que es poden trobar fàcilment als *sex-shops* o per internet són: *dildos* que no vibren; vibradors de totes mides; arnesos que es sub-

textures, olors o carícies que poden multiplicar el desig.

A l'hora de parlar de pràctiques sexuals, la primera que moltes dones han descobert és la masturbació, un gest natural d'autoconeixement que pot fer-se en solitari o en companyia, sigui al llit, a l'aigua o en qualsevol altre espai i moment. També hi ha el sexe oral o *cunnilingus*, que consisteix en besar i tocar amb la llengua els genitals, especialment el clítoris.

Una altra pràctica interessant és el fregament de sexe amb sexe, o de sexe amb qualsevol part del cos; és important buscar postures còmodes per a les dues dones, ja que no es tracta de ser contorsionista. I a la llista de pràctiques possibles no hi ha de faltar l'estimulació vaginal i anal, que pot fer-se amb els dits, amb la mà o amb joguines sexuals.

Pel que fa a la penetració a la vagina o a l'anus, algunes dones la prefereixen únicament amb els dits, n'hi ha que per a la penetració utilitzen joguines sexuals, i d'altres s'estimen més el puny. Òbviament, sempre depèn del moment, donat que tothom pot

jecten al pubis; perles tailandeses que s'introdueixen a la vagina; plomes, utilitzades per acaronar-se.

I no cal dir que hi ha joguines que podem trobar al supermercat més proper, com són olis, mermelades, nata, xocolata i tot allò que vulguem estendre sobre el cos de la nostra parella.

Altres maneres de gaudir

L'univers sexual no és igual per a totes les dones lesbianes i les formes del plaer adquireixen matisos diferents. Ara bé, les pràctiques sexuals compartides tenen un punt important: els criteris han de ser comuns i s'ha de tenir la llibertat de posar fre i poder marcar uns límits sempre decidits per una mateixa respectant les preferències de la companya de jocs.

No existeixen pràctiques aberrants, sexe humiliant o fórmules prohibides, només una recerca que condueix a ampliar el nostre horitzó sensual. Entre les moltes opcions sexuals possibles, hi ha el sexe en grup, el sadomasoquisme, pintar el cos, el *pearcing*, els jocs d'exhibicionisme i el *bondage*.

La barrera protectora

Es pot utilitzar un guant de làtex, un preservatiu masculí o plàstic de cuina.

Si s'utilitza el preservatiu, cal tallar la punta i obrir-lo longitudinalment.

Després s'ha d'obrir-lo completament, formant un rectangle.

Si s'utilitza el guant de làtex, cal, en primer lloc, tallar la zona dels dits.

Cal obrir la part de la ma, formant un rectangle, igual que el preservatiu.

Les ITS es manifesten mitjançant símptomes molt diversos, que sovint són discrets i tardans. Des que el virus o el microbi s'estableix al cos fins que s'observa algun símptoma pot passar un temps anomenat període d'incubació. Els símptomes més habituals són les lesions a la pell dels genitals (ulceracions, berrugues), secrecions o fluxos vaginals diferents als habituals, o molèsties als òrgans genitals i urinaris, com són picor, coïssor i dolor. Les ITS més comunes són: gonorrea, sífilis, infecció per clamídia, herpes genital, condilomes, hepatitis B, VIH/sida, infecció per cànides, encara que no es considera una ITS.

La sida també pot afectar les lesbianes, ja que la transmissió del virus es produeix a través de l'intercanvi de fluids corporals (menstruació i vaginal) que continguin suficients virus d'una persona infectada al torrent sanguini d'una altra. La sida afecta a tothom i està directament relacionada amb la manera que tinguem de realitzar les nostres pràctiques sexuals.

La forma més efectiva de prevenir infeccions és mitjançant un comportament segur. En aquest sentit és molt útil utilitzar barreres protectores per evitar el contagi de les ITS.

La **barrera protectora** és un quadrat de làtex o plàstic que es col·loca entre la vagina i/o l'anus de la teva parella i la teva boca (sexe oral), tenint cura que el costat del quadrat en contacte amb la vagina sigui la contrària a la que està en contacte amb la boca i no donar-li la volta. Es pot utilitzar lubricant pel costat del quadrat en contacte amb la vagina i melmelada, o una altra substància, pel costat en contacte amb la boca, tenint en compte que la substància utilitzada no degradi el quadrat de làtex o plàstic. Pot ser divertit i tot, és qüestió de posar-hi imaginació. En el fregament de sexe amb sexe, es col·loca el quadrat de làtex o plàstic entre les dues vagines. Aquest quadrat de làtex, també conegut com "dental dam", es pot trobar als *sex-shops* encara que a vegades és difícil.

Per gaudir plenament del sexe entre dones cal saber que les lesbianes també ens arriquem a les infeccions de transmissió sexual. Cal conèixer els riscos, donat que les pràctiques sexuals sense barreres poden encomanar infeccions de transmissió sexual (ITS).

per Ma. Àngels Colomina i Elena Bolaños

+ info: www.sexejoves.gencat.net/ics_webjove/its.html
www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/html/ca/sida/index.html
www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/html/ca/salutimalaltia/cssmmts.html
www.stopsida.org/_esp/_publicaciones_cas/_publicaciones_roll/tu_escoges.pdf

La visita ginecològica

El fet de no tenir relacions sexuals amb homes no allibera a les dones lesbianes de la seva revisió ginecològica anual. Encara que tenen menys possibilitats que altres dones de tenir càncer de coll d'úter (ja que és d'origen víric), cal que tinguin cura dels pits. Si hi ha antecedents familiars de càncer, val la pena començar les revisions de ben joveneta. I si es tenen més de 40 anys, és recomanable que, a més de l'autoexamen mensual del pits i del tacte que fan les i els professionals sanitaris, es dugui a terme una mamografia per vigilar l'evolució dels pits, ja que el càncer de mama és molt comú.

A Catalunya, el "Programa de cribatge de càncer de mama" del Departament de Salut de la Generalitat facilita a les dones de 50 a 69 anys una mamografia gratuïta amb periodicitat bianual. També és important la citologia i el control de l'aspecte de les pròpies secrecions vaginals.

Cal aprendre a parlar clar i no ocultar la veritat de la pròpia condició i orientació sexual, ja que en cas contrari es creen situacions absurdes i converses que no van enlloc, dificultant la feina de les i dels professionals sanitaris.

Centres de salut sexual

Alt Camp

CAP Dr. Sarró Roset - c/Vallvera, 6 - 43800 Valls
Telèfon: 977 29 58 87

Baix Camp

CAP Sant Pere - Atenció a la dona
Camí de Riudoms, 53-55 - 43202 Reus
Telèfon: 977 31 20 88

Tarragonès

ASSIR - Atenció a la dona - c/Jaume I, 29 - 43005 Tarragona
Telèfon: 977 92 04 00

CAP Torreforta

c/Goimera, 10 - 43006 Tarragona - Telèfon: 977 54 15 22

Atenció sanitària

Si sospiteu que podeu tenir alguna infecció de transmissió sexual (ITS), podeu consultar a:

Centre de Prevenció i Control d'Infeccions de Transmissió Sexual de Tarragona

c/ Jaume I, 29 - 43005 Tarragona
Telèfon: 977 92 04 00

Horari: de 9:00 a 12:00 sense cita prèvia

Telèfon del Programa per a la Prevenció i Assistència de l'HIV/sida: 900 212 222

Gai no és lesbiana

Una dona homosexual és lesbiana i un home homosexual és gai. El que sembla una obvietat no ho és tant quan analitzem el llenguatge que utilitzen els mitjans de comunicació, la societat i, fins i tot, activistes del moviment LGTB. La paraula gai no ens inclou a les dones lesbianes, ens invisibilitza. Quan parlem d'orgull gai, cultura gai, moviment gai, ¿està l'imaginari col·lectiu visualitzant també a les lesbianes? I no caiguem en la simplicitat de dir que és una paraula genèrica, com ho son home, nen, o totes aquestes paraules suposadament genèriques que formen part del nostre lèxic, però que ens exclouen a les dones reflectint el sexisme i l'androcentrisme social.

Les dones lesbianes hem arrossegat històricament una invisibilitat que avui, tot i que existeix un marc legal que ens empara, segueix sense tenir referents públics; un panorama molt diferent al dels nostres companys gais. A les institucions sani-

tàries no se'ns té en compte, com si les lesbianes no poguéssim ser infectades per una ITS (infecció de transmissió sexual) o no ens afectessin malalties com el càncer de coll d'úter o de mama.

L'heterocentrisme i el patriarcat suposen per a les dones lesbianes una doble pressió que qüestiona la nostra sexualitat i invisibilitza la nostra vida, les nostres relacions i la nostra cultura.

Cal que aquest any de la visibilitat lèsbica, mostrem la nostra diversitat, tanquem per sempre els armaris i reivindicuem que som lesbianes, sense por, perquè, com diu la Teresa Meana (una de les millors especialistes de l'ús del llenguatge no sexista), "Les paraules no se les emporta el vent".

Luisa Notario,

Coordinadora General del Col·lectiu Lambda de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals de València

Tothom sap que, per múltiples raons, de vegades el matrimoni no és per sempre i que, per tant, la separació i el divorci són lícits; a més, hi ha famílies que no volen tenir fills; també n'hi ha que no poden tenir fills i, si en volen, han de recórrer a mètodes de reproducció assistida o intentar una adopció; així mateix, hi ha famílies monoparentals (actualment arriben al 20% a Catalunya), ja sigui per opció lliure i personal, perquè un component de la parella es desentén de l'altre (abandó) o perquè un dels cònjuges ha mort. En resum, hi ha molts tipus de famílies que sempre han existit però que socialment no estaven reconegudes. Tot i això, fins fa ben poc encara hi havia un tipus de família, dins de tota aquesta rica diversitat, que no gaudia ni de l'acceptació social ni del reconeixement legal: la família homoparental, en la qual els cònjuges pertanyen al mateix sexe.

Tradicionalment s'ha entès la família com un grup de persones format per dona, home i fills comuns, però durant els últims anys del segle XX i fins a l'actualitat s'ha pogut observar una gran visibilitat i acceptació de diverses formes de família que escapen a aquesta definició estricta i simplista.

Gràcies a la llei de matrimonis, aprovada el 2005, que repara el greuge històric cap a les persones homosexuals i les famílies homoparentals, la igualtat plena és possible, tot i la oposició de certs sectors reaccionaris que esgrimien una suposada interpretació laxa de l'article 32 de la Constitució espanyola, referent als drets i deures dels ciutadans, o les ridícules idees apocalíptiques suscitades al voltant de la possibilitat que els gais o les lesbianes tinguessin fills.

Pel que fa a les famílies formades per dues dones lesbianes, les diferents maneres d'arribar a la maternitat són: reproducció assistida, adopció (actualment només està permesa a Espanya, Holanda, Canadà, Bèlgica, Alemanya, Islàndia, Noruega, Dinamarca, la Gran Bretanya i Sudàfrica) o bé la coadopció per part d'una de les dones dels fills que l'altra ha tingut en relacions anteriors.

per Sandra Marcos

fotografia: Saray Martínez

+ info: homoparentalidad.com/b/

Associació de Famílies Lesbianes i Gais:

www.familieslg.org/

Homomaternitat i noves famílies

Un total de 16 parelles homosexuals, 11 d'homes i 5 de dones, van iniciar els tràmits d'adopció a Catalunya durant l'any passat. Tot i que cada parella és un cas diferent, en les diferents estadístiques s'observa que són les parelles de gais les que opten més per l'adopció, mentre que les parelles de lesbianes recorren més a la inseminació artificial o a la coadopció dels fills de la parella.

Diversos estudis expliquen que, dins de la diversitat de persones, a les famílies homoparentals, i específicament a les homomaternals, es donen relacions de parella molt igualitàries i un repartiment equitatiu de les tasques domèstiques. També s'observa una major flexibilitat en la concepció del gènere i, com a conseqüència, un foment de la igualtat real entre dona i home; així mateix, els fills són més tolerants i respectuosos envers la diversitat i més afectuosos cap als altres, i el nivell d'autoestima, satisfacció, educació i evolució personal no difereix del dels fills de famílies heterosexuales. Finalment, en referència a l'orientació afectivosexual dels fills a les famílies homoparentals, el percentatge és el mateix que a la resta de la societat.

Sobre la qüestió de si la societat està preparada per conviure amb aquesta diversitat, Sònia i Júlia, de l'Associació de Famílies Gais i Lesbianes, i mares de tres nens, responen: "Sí que ho està. I nosaltres hem d'assumir-ho ja que de vegades l'obstacle no és la societat sinó nosaltres mateixes. Hi ha molta por a dir la veritat per temor a trobar-se amb aquella minoria homòfoba". Elles van tenir dos bessons per mitjà de la inseminació artificial i puntualitzen que "ens penedim de no haver-ho fet abans".

El dret al propi cos

Fa poques setmanes vaig afegir-me a la campanya d'autoinculpacions d'haver avortat, en solidaritat amb les persones (dones i professionals) que estan essent perseguits a Barcelona i a Madrid per haver-ho fet. De les gairebé 200 persones que vam presentar les autoinculpacions al Jutjat de Guàrdia de Tarragona, a hores d'ara més de 25 han estat citades a declarar pel jutge, mentre que d'altres han rebut un escrit informant que no s'obriren diligències. Que em citin a declarar o no, dependrà del criteri del jutge/sa al qual li hagi arribat el meu document. A veure si estic de sortir!

Aquest és, precisament, un dels punts més fràgils de la llei de despenalització de l'avortament a l'Estat Espanyol: la situació de tutela i dependència de les dones a l'hora de decidir voluntàriament la interrupció del seu embaràs.

La llei, de 1985, considera il·legal l'avortament si ha estat fruit de la decisió lliure de la dona, i circumscriu la possibilitat d'avortar només a tres supòsits –violació, malformació del fetus i risc físic o psicològic de la mare–, sempre que un metge ho certifiqui, i tot i així, no hi ha cap garantia que un jutge interpreti que aquesta certificació és incorrecta i consideri que és un delictes, que és tot just el que està passant actualment.

Els atacs a aquest dret produïts els darrers mesos per part dels sectors més reaccionaris i fonamentalistes de l'Església i la dreta espanyola han reobert el debat sobre l'avortament, i m'he trobat explicant temes que fa 25 anys ja explicava i creia que no hauria de tornar a explicar novament, perquè en pensava que avui en dia ningú s'atreveria a posar en dubte el meu dret a prendre amb llibertat una decisió tant íntima i amb tanta rellevància per la meua vida personal, afectiva i sexual com és el fet d'esdevenir mare.

Perquè del que es tracta és precisament d'això: d'evitar els embarassos no desitjats, de portar criatures al món d'una manera lliure i desitjada, garantint l'equitat en l'accés a l'educació i a la salut sexual i afectiva.

El debat no ha fet més que començar, i des del moviment feminista lluitarem per canviar la llei de manera que les administracions públiques garanteixin el dret de les dones a decidir sobre la seva maternitat, garantint una atenció de qualitat en els centres de salut de la xarxa pública.

Charo Romano
Directora del Centre de Formació Permanent
Universitat Rovira i Virgili

Nascuda a Tarragona, Txus Garcia té 33 anys. En fa vuit que viu amb la seva dona, amb la qual es va casar l'octubre de 2005. És responsable d'una empresa de creació i gestió de projectes socioculturals, especialista en creació, interpretació i direcció d'espectacles, quiromassatgista, i amb el pseudònim d'Human Trash, exerceix de polipoeta i rapsoda.

Marta Fernández va néixer a Astúries fa 54 anys. De ben petita la seva família va anar a viure a Síria, on hi va residir fins als 20 anys. Després va marxar a Tarragona i va obrir un negoci tèxtil amb la seva germana. Ha treballat 25 anys de carnissera a diferents ciutats, com Tarragona, Tortosa, Valls, Móra i Reus. La seva dona va morir de càncer. Actualment es dedica als seus dos fills.

Al Camp de Tarragona, com a tot arreu, hi ha lesbianes, però moltes encara amaguen la seva condició. A què es pot deure aquesta invisibilitat lèsbica?

Txus Garcia: Tarragona, en general, és una bassa d'oli. Tot va bé, no es mou res ni passa res dolent. Tothom es coneix i respecta els altres mentre es man-

Més enllà de la reivindicació i de la lluita per la visibilitat, les lesbianes, com tothom, tenen una vida quotidiana plena d'alegries i frustracions. COLORS ha conversat amb dues dones, una vídua i l'altra casada, sobre la seva experiència personal i la visió que tenen de la realitat lèsbica actual.

per Sandra Marcos

Lesbiana? Encantada, és un plaer

tingui aquesta quietud, aquesta calma absurda feta de discreció forçosa i de *normalitat*. És lògic que les dones prefereixin la invisibilitat protectora que no pas l'*exposició controlada*, que exigeix una absoluta correcció de formes i l'absència d'ostentació lèsbica per tal d'aconseguir el respecte. Si a Tarragona et destapes amb massa fúria, el control social fa que de seguida esdevinguis una ciutadana indesitjable i massa *exòtica* per seguir surant a la bassa d'oli.

Marta Fernández: És cert que estan molt amagades, però em sembla que ara es veuen una mica més; hi ha més parelles. Potser perquè el mitjans de comunicació i les lleis han obert un ventall de possibilitats molt ampli i la gent va sortint al carrer tal com és, però encara n'hi ha moltes d'amagades. Sortiran, amb el temps sortiran.

És més difícil viure amb normalitat el ser lesbiana a una ciutat petita, com poden ser Tarragona o Reus?

TG: Crec que més que difícil és empenyador. Seria difícil si fos gitana o magrebina, si visqués en un barri deprimat o desenvolupés una feina més arriscada socialment. Però, sóc blanca i de classe mitjana. I és empenyador, perquè no suportes les falses condicions ni el tracte perdonavides de la gent suposadament tolerant que m'envolta. I és incòmode i molt pesat que quan arribo a un lloc on no em coneixen em mirin de reüll si vaig agafada d'una dona i la estic... Ai Mare de Déu!, besant a la boca!

MF: Jo, des de la meua pròpia vivència, no he tingut cap mena de problema degut a la meua orientació sexual. Potser m'he adaptat a l'entorn, potser he sigut respectuosa amb tothom i això m'ha servit perquè a mi em respectin i per tenir una bona acceptació dins de la societat de Reus.

Txus, en el teu cas, has tingut dificultats a la feina o amb la família?

TG: Sí. En el meu context familiar i professional és empenyador i molest ser lesbiana. De fet, he pensat deixar-ho alguna vegada [riu]. És molt pesat haver-te d'explicar sempre. I d'atendre consultes sexuals, ja que, curiosament, se suposa que si ets lesbiana fas de tot i ho saps tot, sobre el sexe!, i de repetir que no has patit cap trauma amb els homes, ni tenies un pare absent ni ets lletja com un pecat. I haver de sentir que tothom té amics gais però que mai havien conegut una lesbiana. I que et diguin que no sembles *bollera*. I que t'espïïn quan ets apassionada amb la teua dona. I que tothom es faci el modern, cosmopolita i *estupendo* perquè et coneix. És esgotador ser lesbiana a jornada completa.

Quina és la vostra experiència d'homomaternitat?

TG: En el meu cas no es tracta exactament d'homomaternitat, que jo entenc com el fet d'escollir lliurement la maternitat compartida amb una altra dona. La meua companya té una filla i jo el que he fet ha

estat acompanyar-la en la difícil tasca de l'educació i les responsabilitats diàries que representa.

MF: Tinc dos fills del resultat d'una relació de 21 anys amb la Lluïsa. Ens vam casar l'any 2005, a Reus. Vaig tenir la mala sort que la meva dona va morir d'un càncer l'any 2006. L'experiència com a mare no me l'havia plantejat mai. Sempre m'han agradat molt els nens, però no tenia aquesta necessitat. Qui sí tenia la necessitat de sentir-se realitzada com a mare era la meva dona. Ens va costar molt temps aconseguir-ho però finalment, mitjançant una inseminació artificial, vam tenir dos nens. Va ser una experiència molt bonica, tant l'embaràs com a l'hora del part, i a l'hospital ens van recolzar sempre.

Amb la vostra experiència, què li podeu transmetre a una jove lesbiana?

TG: Potser voldria traspasar-li una mica de la meva força i molt de la meva tendresa per fer-la conscient de la seva bellesa i valentia. Dir-li que té dret a ser feliç i estimada, sigui com sigui, vingui d'on vingui.

MF: Jo li diria que tingui coratge, que tiri endavant. Que no es vulgui menjar el món, que el món no cal menjar-se'l, que estem aquí per quatre dies. Que gaudeixi al màxim i que sigui com és, que no cal amagar-se. Tampoc cal anar *avassallant*, ser persona i anar respectant el altres. També m'agradaria afegir que he tingut moltes parelles que venien de relacions heterosexuales amb homes o que estaven casades, separades, etc., i jo he estat per elles la primera dona. Una d'elles va ser la meva dona, la Lluïsa, i també la meva parella actual.

I això cal interpretar-ho d'alguna manera?

MF: Doncs d'això n'extrec que s'estima la persona, no el sexe que pugui tenir al cap o entre les cames. És a la persona a la que estimes, a la que valores; això reivindico per tothom. Des de la mort de la meva dona veig les coses des d'una altra manera; valoro les coses encara més, sobretot en l'aspecte afectiu, ja sigui d'amistat o de coneguts. Crec que val la pena viure la vida, gaudir el màxim possible, ser com ets i estimar a les altres persones tal i com són.

Visibilitat lesbiana

Socialment, el col·lectiu homosexual en general no fa tants anys que es visibilitza. Partim d'un règim i una legislació, la franquista, que perseguia gais, lesbianes i transsexuals; la llei de vagos y maleantes va convertir la nostra opció sexual en un delictes.

Amb la transició, malgrat que la moral imperant va posar molts entrebancs, va obrir-se un món sencer i, de la mà de les associacions de lluita pels drets LGBT, el col·lectiu va començar a superar situacions discriminatòries, tot i que encara tenim necessitat de lleis que garanteixin uns drets que tenim com a ciutadanes i ciutadans.

Per a les dones lesbianes, però, la transició encara dura en certa manera, doncs la visibilitat lesbiana és mínima. Diputades, esportistes, actrius, pintores, escriptores, regidores, científiques... quantes dones coneixem que hagin sortit de darrera la persiana? És evident que la sexualitat femenina sempre ha estat negada i el lesbianisme segueix essent gairebé invisible; som poques les dones que hem donat la cara i cal tre-

ballar perquè el fet lèsbic avanci, també cap a la normalització.

El moviment de lesbianes sempre ha avançat de bracet amb el moviment gai, malgrat les diferències, i amb el moviment feminista, que va ser en un primer moment l'abanderat. Ara, però, cal un creixement associatiu i mostrar-nos sense recances. Moltes són les dones que mostren la seva afectivitat sense amagar-se i cal que això sigui un fet normal i no un acte de militància.

Des del Govern de la Generalitat, i en concret des del Programa per al Col·lectiu Gai, Lesbià i Transsexual, s'estan desenvolupant accions cap a la plena normalització del col·lectiu LGBT, també amb esforços suplementaris per a la visibilitat lesbiana. Seguim treballant perquè les discriminacions siguin història i perquè les persanes siguin ben amunt.

Carme Porta
Secretària de Polítiques Familiars i Drets de
Ciutadania
Generalitat de Catalunya

Sóc lesbiana i visc a Reus

Sóc lesbiana i visc a Salou

Sóc lesbiana i visc a Riudoms

Sóc lesbiana i visc a Tarragona

Sóc lesbiana i visc a Altafulla

Sóc lesbiana i visc a Cambrils

Sóc lesbiana i visc a Valls

Sóc lesbiana i visc a Alcover

Línea de atención a las mujeres en situación de violencia Ligne d'attention

受暴力侵害妇女求助热线

насилия

в условиях

находящимся в

женщинам,

Телефонная линия для помощи

suffer violence situations Linya de assistenta a femellor in situatíe de violenta

Línia d'**atenció** a les
dones en situació
de **violència**

900 900 120

900900120@gencat.cat

Generalitat de Catalunya

Institut Català de les Dones

Servei **24** hores

gratuït i confidencial

aux femmes en situation de violence

رقم مساعدة النساء ضحايا العنف

Line for attention to women who